การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

The Development of Indicators and the Characteristics of Guides to Promote Ecotourism

ธีรดา คุณุรัตน์[1] อรินทม์ งามนิยม[2] จารุวรรณ พลอยดวงรัตน[3] และสุมนรตรี นิ่มเนติพันธ์[4]
Theerada Kunurat[1], Arin Ngamniyom[2], Jaruwan Ployduangrat[3] and Sumonratree Nimnatipun[4]
สาขาวิชากีฬา นันทนาการ และการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและนันทนาการ) คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ[1]
สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ[2]
วิทยาลัยวิจัยนวัตกรรมทางการศึกษา สถาบันเทคโนพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง[3]
สาขาวิชาสันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ[4]
Corresponding author, E-mail : theerada_k@yahoo.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 3) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยดำเนินการวิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์ กำหนดเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน พิจารณาถึงความครบถ้วน สมบูรณ์ รวมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 185 คน วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 36 ตัวบ่งชี้ จาก 2 องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ องค์ประกอบหลักด้านคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ โดยมี 16 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลักด้านคุณลักษณะเฉพาะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ โดยมี 20 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของทุกตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้ ; คุณลักษณะ ; มัคคุเทศก์ ; การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) develop of indicators for the characteristics of guide 2) to verify the validity of the model of the indicators of the characteristics of guide against empirical data; and 3) to verify the structural validity of the indicators of the characteristics of guides to promote ecotourism. The development of indicators, conducted by reviewing and synthesizing the documents and research related to the characteristics of guides and organizing a focus group discussion with eleven experts to consider the completion of indicators and provide comments. The examination of the indicators was conducted by collecting data from one hundred and eighty five samples. The data analyzed by descriptive statistics for a confirmatory factor. The research results have revealed the following; the indicators for the characteristics of guides to promote ecotourism were comprised of two main factors, three minor factors and thirty six indicators. They were divided into 1) common attributes and characteristics of guides factors which consisted on three minor's factors and sixteen indicators; 2) specific attributes and characteristics of guides, factors which consisted on three minor's factors and twenty indicators. The results of the structural validity test of the characteristics of guides to promote ecotourism with the empirical data by using Chi-square, and the Goodness of Fit Index. The Adjusted Goodness of Fit Index revealed that the model significantly correlated with the empirical data. The structural validity test of the characteristics of guides to promote ecotourism with known group techniques had discriminant validity with a statistically significant difference at a level of .05

Keywords : Indicators ; Characteristics ; Guide ; Ecotourism

บทนำ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้ประชาชน และเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาล โดยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย โดยเน้นการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคเอกชน กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อสถาบันครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม อันจะนำไปสู่การสร้างและกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย เมื่อเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียนและจีน จะเห็นว่า ประเทศไทยเป็นอันดับหนึ่งในเรื่องความเป็นมิตรของประชาชน และความคุ้มค่าในการท่องเที่ยว ในขณะที่เวียดนามเป็นอันดับหนึ่งในด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว กัมพูชาเป็นอันดับหนึ่งในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สิงคโปร์เป็นอันดับหนึ่งในด้านแหล่งซื้อสินค้า การบริการ การคมนาคมขนส่ง โรงแรมที่พัก การสื่อสาร และความปลอดภัยในทุกด้าน [1] อีกทั้งประเทศไทยได้จัดโครงการรณรงค์เพื่อการท่องเที่ยวต่างๆ ขึ้นเป็นประจำ โดยหันมาส่งเสริมสนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั่วโลกให้มาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น นับเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ในการนำไปพัฒนาประเทศ และนำเม็ดเงินเข้าประเทศได้อย่างมหาศาล รวมถึงประเด็นท้าทายจากการทบทวนสภาพแวดล้อมทางการตลาด ประเทศไทยมีโอกาสในการรุกขยายตลาดโดยเฉพาะในจากกลุ่มภูมิภาค รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเส้นทางการเดินทางของนักท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากภัยพิบัติธรรมชาติ ตลอดจนโอกาสจากเสรีการค้าในภูมิภาคเอเชียน โดยมีจุดขายที่โดดเด่นทั้งในด้านความหลากหลายและความคุ้มค่าเป็นปัจจัยผลักดันและอาศัยเครื่องมือสื่อสารทางออนไลน์ เป็นช่องทางเข้าถึงตลาดเป้าหมาย นอกจากนี้ ยังมีโอกาสปรับโครงสร้างตลาดสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญในเรื่องของ

คุณค่าและประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งประเทศไทยจะต้องเสริมสร้างภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green destination) รวมทั้งการหลีกเลี่ยงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวราคาถูก เพื่อรองรับการขยายตัวอย่างรวดเร็ว รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศจึงมีความสำคัญ ดังนั้น อาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญต่อธุรกิจนำเที่ยวที่จะขาดไม่ได้เลย นั้นก็คือ อาชีพมัคคุเทศก์ ซึ่งจะมีแนวโน้มที่จะมากขึ้นเรื่อยๆ มัคคุเทศก์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจะอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ หรือเสื่อมสลายไป และความสำคัญที่มีต่อประเทศชาติในการสร้างเจตคติของนักท่องเที่ยวต่อประเทศที่ไปเยือน อาชีพของมัคคุเทศก์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงมีความสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง เป็นอาชีพหนึ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์อันดีของประเทศ สามารถสนับสนุนการสร้างรายได้สู่ชุมชน เป็นทูตวัฒนธรรม เป็นผู้สร้างจิตสำนึกอันดีให้กับนักท่องเที่ยว ถ้าหากได้มัคคุเทศก์ที่ดี ความรู้สึกพึงพอใจในการท่องเที่ยว ตลอดจนความประทับใจในด้านต่างๆ ย่อมส่งผลไปถึงความรู้สึกที่ดีต่อประเทศ หรือท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวไปเยือน [2] ได้ให้ความสำคัญของคำว่ามัคคุเทศก์ ว่าเริ่มเป็นที่รู้จักกัน อย่างแพร่หลาย เมื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญขึ้น การนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเส้นทาง ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในท้องถิ่น หรือสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และให้ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวได้ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่นี้ได้กลายเป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่สำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่อาชีพมัคคุเทศก์นับว่าเป็นอาชีพที่ผู้คนสนใจใฝ่ฝันอยากทำ แต่น้อยคนนัก ที่จะมีโอกาสเป็นเช่นนั้น เนื่องจากผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ต้องเป็นคนที่มีคุณสมบัติ คุณลักษณะที่เพียบพร้อมหลายๆ ด้าน ได้แก่การมีบุคลิกภาพดี การมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้รอบตัวดี สามารถใช้วาทศิลป์ของตนให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน รวมไปถึงเป็นคนช่างสังเกต และคุณสมบัติด้านอื่นๆ อีกมากมาย [3] ไม่ว่าจะเป็น ทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน มีความรู้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงของข่าวสาร มีความรู้รอบตัว มีความทันสมัยอยู่เสมอ มีบุคลิกภาพดี แต่งกายสะอาด น่าเชื่อถือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีศิลปะในการพูดมีความกระตือรือร้น รักการเดินทาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตรงต่อเวลา และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าจะทำให้ได้การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการคัดสรร และคัดเลือกนิสิตหรือบุคคลที่มีความสนใจประกอบอาชีพมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในตนเอง อีกทั้งเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นใช้ในการสร้างเครื่องมือได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานการวิจัย

แบบจำลองความสัมพันธ์แบบจำลองความสัมพันธ์ของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นมัคคุเทศก์ รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 64,171 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยศึกษาครั้งนี้ เป็น มัคคุเทศก์ จำนวน 185 คน คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นมัคคุเทศก์ รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 64,171 คน ข้อมูล ณ วันที่ 21 กันยายน 2559 [4] และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยศึกษาครั้งนี้ เป็น มัคคุเทศก์ จำนวน 185 คน คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) หรือ เรียกอีกอย่างว่า (Purposive sampling) โดการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ในอัตราส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนตัวแปรอย่างน้อย 10 เท่า ของจำนวนตัวแปร

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
2. แบบสอบถามการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม
4. แบบสอบถามความคิดเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานไปยังมัคคุเทศก์และบริษัทนำเที่ยวเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ทำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง บริษัทนำเที่ยวที่มัคคุเทศก์สังกัดอยู่
3. ใช้การประสานผ่านทางโทรศัพท์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อขอความอนุเคราะห์การทำแบบสอบถาม และการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา
4. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัส (Coding) เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้แยกการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1.1 แนวคิดในการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้แนวคิดหลักในการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษาตามวิธีการเชิงประจักษ์ของ Babin, J.B. [5]

1.2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เป็นการสังเคราะห์แนวคิด และข้อค้นพบจากการศึกษา เอกสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

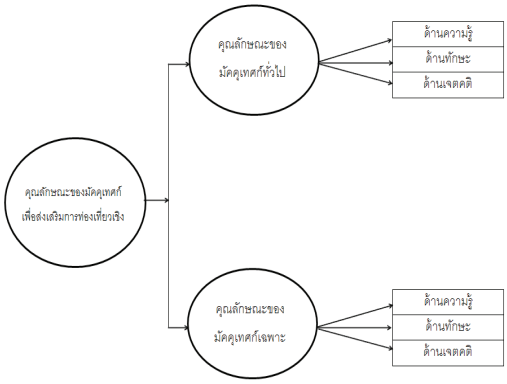

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. การสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาข้างต้นที่ได้กล่าวมาเป็นข้อมูลพื้นฐานไปใช้ในการกำหนดแนวทางการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยผู้วิจัยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติเป็นนักวิชาการ และนักปฏิบัติการ ที่มีความรู้และประสบการณ์

เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 11 ท่าน

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปหาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและค่าความเชื่อมั่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อเป็นการตรวจสอบเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นว่ามีความเป็นตัวแทน หรือครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ โดยตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นผู้พิจารณาความเห็นและให้คะแนนความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) โดยผู้วิจัยได้กำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อข้อความนั้นๆ มาหาค่า IOC เป็นรายข้อ: Item ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะ

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะ

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะ

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแทนค่าในสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะ

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ค่า IOC ที่ยอมรับไว้ว่า ข้อสอบมีความเที่ยงตรงคือมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถ้าหากมีค่าน้อยกว่า 0.50 ถือว่าข้อสอบข้อนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยต้องตัดข้อสอบนั้นออกไปหรือทำการปรับปรุงข้อสอบข้อนั้นใหม่ แต่ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามนั้นๆ ไว้

3.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เพื่อให้งานวิจัยน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยกับมัคคุเทศก์จำนวน 30 คน

3.3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้น และกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมลิสเรลเพื่อหาค่าน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้ และทำการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยที่เป็นตัวแบบเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index = GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index = AGFI)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่า KMO และค่า Bartlett' Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรแฝงมีค่า KMO > 0.5 และค่า Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และเมื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า ตัวแปรแฝคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์มีค่า Initial Eigenvalues เกิน 1 จำนวน 1 Factor แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อเป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงอันดับสองของการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที ระดับ 0.01 และ 0.05

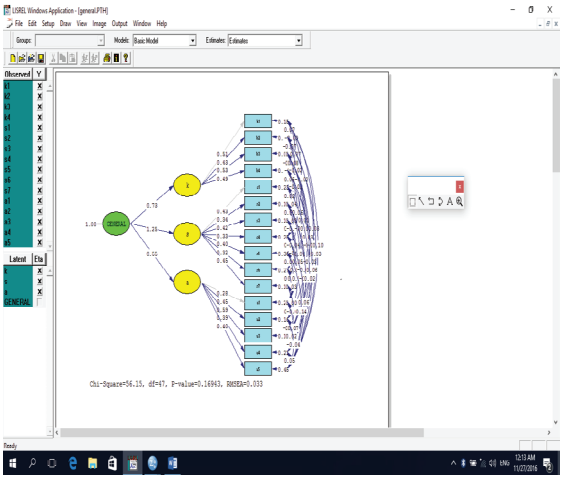

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้รวมคุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์จำแนกรายตัวแปร ด้านความรู้ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ด้านทักษะซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปรด้านเจตคติมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน พบว่า ผลการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝง คุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์ ด้านเจตคติ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปรโดยทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มาตรฐานของทุกตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่า KMO และค่า Bartlett' Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรแฝงมีค่า KMO > 0.5 และค่า Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

และเมื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า ตัวแปรแฝงคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์มีค่า Initial Eigenvalues เกิน 1 จำนวน 1 Factor แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อเป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงอันดับสองของการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที ระดับ 0.01 และ 0.05

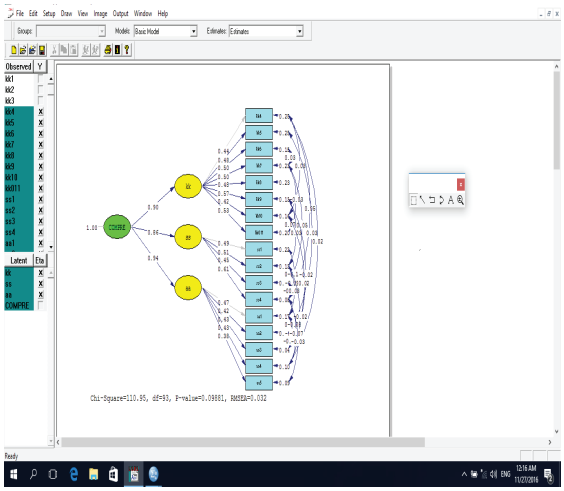

ภาพที่ 3 โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้รวมคุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์จำแนกรายตัวแปร ด้านความรู้ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร ด้านทักษะซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ด้านเจตคติมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์ ด้านเจตคติ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปรโดยทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มาตรฐานของทุก

ตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำมาสรุปผลและการอภิปรายผลดังนี้

ตัวบ่งชี้ ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อยด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของคุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังที่ [6] ตัวบ่งชี้ เป็น คุณลักษณะที่วัดได้หรือสังเกตได้ที่ใช้บ่งบอกมีผลการดำเนินงานหรือสภาพที่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งซึ่งมีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อประเมินสภาพที่ต้องการศึกษาได้ เห็นได้ว่า

คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ด้านความรู้ [7] เป็นผลที่ได้จากการเรียนรู้ เกิดจากความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้เป็นความสามารถในการระลึกนึกออกในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ความรู้ที่แต่ละบุคคลมี คือ ความรู้รอบตัวและความรู้ในแต่ละสาขาวิชาชีพ ความรู้ที่องค์การสร้างขึ้นหรือต้องการใช้ในการพัฒนาองค์การให้ดียิ่งขึ้น คือ ความรู้ใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องมีวัฒนธรรม ซึ่งมัคคุเทศก์จะต้องมีความตื่นตัวในการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา [8] การจัดการความรู้ จึงเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล

โดยคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องเป็นผู้ที่มีด้านทักษะ เพราะมัคคุเทศก์จะต้องนำไปใช้ในการนำเที่ยวกับนักท่องเที่ยว [9] ทักษะ เป็นความสามารถในการรู้จักวิธีการให้ได้มาซึ่งความรู้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาและสถานที่จนทำให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การที่จะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้นั้น จำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันด้วยการพินิจพิจารณา แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยกระบวนการ และวิธีการหลากหลาย โดยสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืนร่วมทั้งมีการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมในการดำรงชีวิตในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เพราะมัคคุเทศก์จะต้องใช้ทักษะในหลายๆ ด้านในการนำเที่ยวนักเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น ทักษะในการสร้าง บรรยากาศความเป็นกันเองความสนุกสนาน ขณะเดินทางในยานพาหนะหรือการพักแรม ซึ่งมัคคุเทศก์สามารถใช้บทบาทแต่ละอย่างนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

คุณลักษณะที่ดีของมัคคุเทศก์ที่จะขาดไม่ได้ นั้นก็ด้านเจตคติ [10] เจตคติ เป็นความรู้และอารมณ์ความรู้สึก ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ รวมถึงสถานการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา ทั้งในทางบวกคือ ความพอใจ ความเข้าใจ และทางลบ คือความไม่พอใจ ไม่เข้าใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และ วิภา จันทร์อินทร์ [11] ยังบอกอีกว่าเจตคติ เป็นพฤติกรรมอันเกิดจากวิธีสอนที่กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ ตลอดจนการแสดงพฤติกรรมทางด้านบวกและทางด้านลบซึ่งเจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศรัญยา วรากุลวิทย์ [12] มัคคุเทศก์เป็นผู้ใกล้ชิดนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์มีความคิดเจตคติอย่างไร นักท่องเที่ยวก็จะรับเอาความคิดต่างๆ เหล่านั้นไปเป็นภาพของตัวแทนบุคคลหรือชุมชนนั้น ๆ ในช่วงเวลาอันสั้นที่นักท่องเที่ยวพบและติดต่อมากที่สุด คือมัคคุเทศก์ดังนั้น รายละเอียด ข้อมูล หรือการแสดงออกของมัคคุเทศก์จึงเปรียบเสมือนภาพสะท้อนของชุมชน มัคคุเทศก์จึงมีความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยว

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่าการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งด้านคุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์ และคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์ประกอบด้วยองค์ประกอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ที่ได้จากการผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 ท่าน สามารถนำมาพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้ได้

การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์และคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่า KMO และค่า Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรแฝงมีค่า KMO > 0.5 และค่า Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ข้อมูล

มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และเมื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า ตัวแปรแฝงคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์ ด้านความรู้มีค่า Initial Eigenvalues เกิน 1 จำนวน 1 Factor แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อเป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์ และคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ

จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้จำนวน 36 ตัวบ่งชี้ โดยผลการวิเคราะห์พบว่าตัวบ่งชี้คุณลักษณะทั่วไปของมัคคุเทศก์ ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์ ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ พบว่าตัวแปรทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยตรวจสอบความกลมกลืนของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์ และคุณลักษณะเฉพาะ ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ พบว่า ผลการวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ที่แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ด้วยค่าระดับชั้นความอิสระ (AFGI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) = 0.00 จึงสรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรคุณลักษณะโดยทั่วไปของมัคคุเทศก์ และตัวแปรคุณลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้วิจัยเสนอแนวทางที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเป็นสำคัญ พบว่าวิธีดังกล่าวเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี ดังนั้น สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการกำหนดตัวบ่งชี้หรือกำหนดนโยบายที่สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมตามวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่นๆ ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 36 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อีกทั้งยังมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ ดังนั้น ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนามัคคุเทศก์ จึงควรพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบไปใช้ทั้งหมด หรืออาจเริ่มต้นจากการส่งเสริมให้มีการนำบางองค์ประกอบไปใช้ก่อน เช่น องค์ประกอบด้านความรู้ เพราะองค์ประกอบด้านความรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก

1.3 สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการตรวจสอบ/ประเมินมัคคุเทศก์ โดยการนำตัวบ่งชี้ที่จำเป็นบางตัวบ่งชี้ไปใช้ในการตรวจสอบ/ประเมินในระยะแรกแล้วจึงพัฒนาในระยะต่อไป

2. ผู้วิจัยเสนอแนวทางที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ผลจากการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 36 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงน่าจะมีการศึกษาเพื่อสร้างแบบวัดและประเมินตัวบ่งชี้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้ง 36 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณลักษณะของมัคคุเทศก์

2.2 ตัวบ่งชี้ทั้ง 36 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ มีความสำคัญต่อคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการนำตัวบ่งชี้ทั้ง 36 ตัวบ่งชี้ไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สามของตัวบ่งชี้

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์นี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกเป็นเกียรติและซาบซึ้งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

[1] TAT Tourism Journal.Vol.2/2013April-June Overview **of International Travel Situations Around the World.** Published on Wednesday, 24 April 2013 23 : 08. Search 25 May2013, From :http://www.etat journal.com/web/menu-read-web-etatjournal/ menu-2013/menu-2013-apr-jun.

[2] Phongsabud, Phaithoon; Phongsabud, Wilawan. (1997). **Guides Training Manuals**. 4th ed. Bangkok : Chulalongkorn University.

[3] Wannathanom, Chanthad. (2014). **Guiding principles.** 3rd ed. Bangkok : Fern Governorate Printing and Publishing.

[4] Travel and Tourism Business Registration Office, Department of Tourism. (2016). Letter electronic.

[5] Hair. F.J., Black, C.W., Babin, J.B. & Anderson,E.R. (2010). **Multivariate Data Analysis.** 7th ed. New Jersey : Person Education

[6] Nawsuwan, Kittiporn and Others. (2014). "Indicators Development of Nursing Students's Identity in Nursing Colleges, Ministry of Public Health," **Princess of Naradhiwas University Journal.** Vol 7, No 3.

[7] Wiphawan, Namthip. (2004). **Knowledge Management with Knowledge Store.** Bangkok : SR Printing Mass Products.

[8] Worayotha, Thiwa. (2008). **The State of Knowledge Management of Basic Education Schools in the Office of Roi-Et Education Service Area.** Master of Education Thesis (Education Administration). RoiEt Rajabhat University.

[9]Chaiya, Subin. (2015). "Lifelong Learning Skills of University Students : Theoretical Framework,| **TLA Research Journal.** Vol. 8 No. 2 Jul-Dec 2015

[10] Suramanee, Kittiphong. (2015). **Customer Attitude towards Service of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Phonsai Branch, Rio-et Province.** Master of Public Administration Thesis (Public Administration) Mahasarakham : Rajabhat Mahasarakham University.

[11] Janin, Wipa. (2015). **Study Ability in English Reading and Writing and Attitude towards Learning English of Mathayom4 Students, Seeyaphai School by Using the Genre-Based ApproachTeaching method with Procedure Genre Features.** Master of Arts Thesis (Teaching English as a Foreign Language).Silpakorn University.

[12] Warakulwit, Sarunya. (1994). **Job Guide 1.** Ayutthaya : Rajamangala Institute of Technology ; PhraNakhon Si Ayutthaya Campus.